

Handläggare
Sara Nilsson
Telefon: 08-508 289 34**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2020-02-18 p.21

Tvist om bullerisoleringsåtgärder för fastigheten Martinus 23, Flystaslingan 43

Förvaltningens förslag till beslut

1. Att bullerisolerande åtgärder, utöver de som Swedavia föreslagit, inte behöver vidtas på fastigheten Martinus 23.
2. Åberopa detta tjänsteutlåtande som grund för beslutet.

Anna Hadenius
FörvaltningschefGustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

För Bromma flygplats finns ett villkor som anger förutsättningarna för bullerisolering av utsatta byggnader. Villkoret handlar dels om att isolera de byggnader som är berörda av för höga ljudnivåer, dels om att årligen följa upp och vid behov åtgärda byggnader som i framtiden får högre ljudnivåer. Vid tvist mellan Swedavia och fastighetsägaren om behov av åtgärder eller deras utformning ska frågan hänskjutas till tillsynsmyndigheten, d.v.s. miljö- och hälsoskyddsnämnden, för beslut om vilka åtgärder som ska utföras.

Ägaren till fastigheten Martinus 23, Flystaslingan 43, har anmält tvist. Ägaren anser att de bullerisoleringsåtgärder som Swedavia erbjuder inte är tillräckliga och kräver ytterligare bullerisoleringsåtgärder på boningshusets samtliga ytor.

Swedavia har anfört att föreslagen åtgärd bedöms som korrekt och att fastighetens vistelserum, med redan erbjudna åtgärder, har en befintlig ekvivalent ljudnivå som är lägre än de 30 dBA som villkoret stipulerar.

Miljöförvaltningen anser inte att några ytterligare bullerisolerande åtgärder kan krävas med stöd av vad som är föreskrivet i tillståndet för Bromma flygplats.

Bakgrund

Villkor om bullerisolering

I miljötillståndet för Bromma flygplats finns ett villkor om att bullerisolera bostäder med mera i flygplatsens närhet som utsätts för höga ljudnivåer (villkor 7). Villkoret fastställdes i Miljööverdomstolen 2010-02-05.

Villkoret lyder:

Luftfartsverket ska vidta bullerisolerande åtgärder på bostadshus (såväl permanentbebyggelse som fritidshus) samt sådana byggnader som skolor, daghem och vårdinrättningar vilka utsätts för maximala bullernivåer på 80 dB(A) eller högre. Dessutom ska bullerisolerande åtgärder vidtas på angivna bostadshus och byggnader som kan komma att utsättas för buller uppgående till FBN 60 dB(A) eller däröver. Ljudnivåerna inomhus efter vidtagna bullerisolerande åtgärder får inte överskrida 30 dB(A) som dygnsekvivalent ljudnivå.

Vid bestämmande av vilka bostäder och byggnader som ska bli föremål för åtgärder ska teoretiska beräkningar av flygbuller göras med den beräkningsmodell för flygbuller som Försvarsmakten, Luftfartsverket och Naturvårdsverket på uppdrag av regeringen fastställt i beslut den 26 februari 1998 eller den modell som kan komma att ersätta den nu angivna.

Bullerskyddsåtgärderna ska utformas och utföras i samråd med fastighetsägarna. Åtgärderna ska vara vidtagna senast inom två år från det att dom i målet har vunnit laga kraft för då berörda byggnader och därefter inom ett år efter det att en byggnad har blivit berörd. Åtgärder ska vidtas allt eftersom trafiken ökar.

Vid tvist mellan Luftfartsverket och fastighetsägaren om behov av åtgärder eller deras utformning ska frågan hänskjutas till tillsynsmyndigheten för beslut om vilka åtgärder som ska utföras. Åtgärderna ska i sådana fall vara vidtagna inom ett år efter lagakraftgående avgörande, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer annat.

Efter ansökan från Swedavia, som numera driver Bromma flygplats, ändrade mark- och miljödomstolen villkoret i dom den 26 mars 2013 på så vis att datumet för när åtgärderna senast skulle vara

slutförda flyttades fram till den 30 juni 2014. Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrkte i remissvar (MHN 2012-11-20, § 20) den föreslagna förändringen.

Beräkning av ljudnivå

Swedavia har utrett ljudnivån inomhus i samtliga fastigheter inom bullerkurvan för maximal ljudnivå 80 dB(A) och inom FBN 60 dB(A). För att beräkna inomhusvärden bedöms husets isoleringsförmåga i relation till utomhusvärdet enligt en beräkningsmetod som bygger på svensk standard SS-EN 12354-3. Metoden beräknar total ljudisolering mot flygbuller inklusive inverkan av fönster, eventuella friskluftsventiler, väggar och tak.

Under hösten 2011 uppdaterades kvalitetssäkringsdokumentet för flygbullerberäkningar av Naturvårdsverket, Forsvarsmakten och Transportstyrelsen. Uppdateringen innebär bl.a. att hänsyn ska tas till topografiska förhållanden om avståndet mellan källa och mottagare skiljer mer än 10 procent jämfört med plan mark. Tidigare användes rullbanans höjd som referens och området runtomkring antogs i beräkningsmodellen vara plant och ligga i samma höjd som rullbanan. Runt Bromma flygplats finns några platser där variationen är strax över 10 procent av avståndet mellan ljudkälla och mottagare.

Beräkningarna baseras på information om den årliga flygtrafiken på flygplatsen i form av antalet rörelser med respektive flygplanstyp under året, bananvändningen och radarspår. Swedavia har en ljudmätare i Flysta, som kontinuerligt mäter ljud från start och landning. Uppmätta värden utvärderas årligen och vid jämförelse med beräknade värden har god överensstämmelse erhållits.

Förutom ljudnivån utomhus har även ljudets frekvensspektrum betydelse för behovet av bullerisoleringsåtgärder på byggnader. Spektruminnehållet är viktigt att veta eftersom ljudets frekvens styr hur pass bra bullret tar sig in i husets konstruktion. Generellt gäller att lågfrekventa ljud lättare tar sig igenom väggar och fönster än vad högfrekventa ljud gör. Turbopropmotorer som har ett mer lågfrekvent ljud än jetmotorer är därför svårare att dämpa. Tidigare användes ett Brommaspecifikt spektra som baserades på en 50 procentmix av jettrafik och turboproptrafik, d.v.s. de flygplanstyper som gav det största bidraget till den ekvivalenta ljudnivån. Men sedan 2015 används en förfinad metod med inmätta spektrum för varje flygplanstyp som kombineras utefter vilka flygplanstyper som bullrar över respektive plats.

Bullerisoleringsåtgärder

För de fastigheter där bullernivån beräknats överstiga 30 dBA i något boningsrum, har det beräknats vilka åtgärder som behövs för att nå ner till 30 dBA inomhus. Fastighetsägaren har fått ett avtal med erbjudande om åtgärder. Fastighetsägaren har haft möjlighet att tacka ja eller nej till åtgärder.

Ärendet

I mars 2014 anmälde ägaren till fastigheten Martinus 23 på Flystaslingan 43 i Spånga att han har en tvist med Swedavia om bullerisoleringsåtgärder. Fastighetsägaren har anfört i huvudsak följande. Swedavias åtgärdsförslag är inte tillräckliga och ytterligare bullerisoleringsåtgärder krävs på boningshusets samtliga ytor. Åtgärder krävs i första hand för fönsterdörr i vardagsrum (FD1) som bör åtgärdas på samma sätt som fönster i sovrum och kök. Dessutom behövs åtgärder för fönsterdörr i tvättstugan (FD2) samt fönster i WC. Vidare har fastighetsägaren framfört att fastigheten ligger i in- och utflygningens lodlinje, med flygplan på låg höjd, och är kraftigt bullerstörd samt att den bullerisoleringsåtgärdsmodell Swedavias konsulter använt sig av, för att teoretiskt fastställa behovet av ljud och vibrationsreducering, är tveksam och kan inte accepteras.

Swedavia har anfört i huvudsak följande. Projektets samlade bedömning är att föreslagen åtgärd är korrekt och att fastighetens vistelserum, med redan erbjudna åtgärder, har en befintlig ekvivalent ljudnivå lägre än de 30 dBA som villkoret stipulerar. Ytterligare bullerisolerande åtgärder kommer därför inte erbjudas. Vad gäller fönsterdörren i vardagsrummet (FD1) omfattas den inte av åtgärd eftersom det enligt Swedavias beräkningar blir en ekvivalent ljudnivå på 29 dBA i vardagsrummet efter redan föreslagna åtgärder. Vad gäller fönsterdörren i tvättstugan (FD2) samt fönstret i WC omfattas de inte av åtgärder eftersom tvättstuga och WC inte omfattas av Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13, f.d. SOS FS2005:6). Det är rum för sömn, vardagsrum, kök med matplats eller separat matplats som kan bli aktuella för åtgärd om ljudnivån överstiger 30 dBA. Vidare anger Swedavia att fastigheten kommer att återigen bedömas utifrån utfallet av kommande års flygtrafik.

Parterna har beretts tillfälle att yttra sig över varandras synpunkter. Parternas yttranden är bifogade tjänsteutlåtandet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen bedömer att Swedavias beräkningar av bullernivåer utomhus har utförts enligt den beräkningsmodell som föreskrivs i villkoret och att beräkningar av inomhusnivån gjorts enligt standard som är avsedd för detta ändamål.

Förvaltningen menar att fastighetsägaren har blivit erbjuden isoleringsåtgärder för de utrymmen där det var berättigat. Vidare har Swedavia visat och motiverat varför åtgärder inte anses rimliga att utföra i de önskade utrymmena i vardagsrum, tvättstuga och WC.

I villkor 7 om bullerisoleringsåtgärder anges att ljudnivån inomhus efter vidtagna bullerisolerande åtgärder inte får överskrida 30 dBA som dygnsekvivalent ljudnivå. Detta uppfylls i vardagsrummet med de åtgärder som Swedavia redan föreslår.

Villkoret utgår från riktvärdet 30 dBA i Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus. I de allmänna råden framgår det att dessa riktvärden bör tillämpas vid bedömningen av om olägenhet för människors hälsa föreligger. Det framgår även att riktvärdet gäller för bostadsrum (rum för sömn och vila, rum för daglig samvaro och matrum som används som sovrum). I samband med att villkoret prövades av Miljööverdomstolen (MÖD) år 2010 yrkade dåvarande Luftfartsverket att villkoret omformuleras så att åtgärder ska vidtas endast om kostnaderna är rimliga med hänsyn till bostadens eller byggnadens standard och värde och med hänsyn till den effekt som uppnås. MÖD avslog yrkandet med motiveringen att den rimlighetsbedömning som kommer att göras av tillsynsmyndigheten i de tvistiga fall som hänskjutits dit får anses tillräcklig. Förvaltningen gör därmed bedömningen att det finns utrymme för en rimlighetsbedömning trots villkorets strikta formulering om ljudnivån inomhus.

Förvaltningen finner att det vid val av åtgärder för att uppnå riktvärdena enligt Folkhälsomyndighetens allmänna råd, är brukligt att välja bort de utrymmen som man normalt vistas i under en begränsad tid eftersom överskridanden i dessa utrymmen inte innebär en olägenhet för människors hälsa. Tvättstuga och WC är exempel på sådana utrymmen. Någon grund för Miljö- och hälsoskyddsnämnden att kräva att Swedavia vidtar några bullerisoleringsåtgärder på fastigheten, utöver de åtgärder som Swedavia självt har föreslagit, föreligger därför inte.

Swedavia är skyldigt att årligen kontrollera om ytterligare fastigheter ska komma i fråga för isoleringsåtgärder samt kontrollera om fastigheter kan komma att behöva ytterligare åtgärder. Det gäller även fastigheten Martinus 23, om bullernivån skulle öka i framtiden.

Slut.

Bilagor

1. Skriftväxling med fastighetsägaren,
inklusive anmälan om tvist
- 2a. Swedavias svar
- 2b. Tekniskt underlag
- 2c. Rapport Martinus 23
3. Skriftväxling med Swedavia